

mindennapi felkészültséggel és lebilincselő előadásban tárja elénk mondanivalóit.

A szerző, aki tudvalevően a pesti oldalon levő, Szent Imréről elnevezett főiskolai internátus igazgatója, mint gyakorlati nevelő is nagy sikerrel működik, s az ifjúság rajongó szeretettel veszi körül. Most írásba foglalta a könyvéből bárki megismerheti azt a szellemet, mely a Szent Imre-kollégiumok gondjaira bízott ifjúság nevelésében alapul szolgál. Munkájáért a katolikus magyar társadalom őszinte elismeréssel adózik neki. *Eltes Mátyás.*

Dr. Tóth Tihamér: A vallásos ifjú. I—II. kötet. (Levelek diákjaimhoz. VI. és VII. kötet.) Budapest. Évszám nélkül. (Kis 8-r., 222 és 218 l.)

Mélyeséges hittel, szilárd meggyőződéssel, igaz lelkesedéssel, a valóságnak megfelelő lélekismerettel megírt munka ez, hivatva van arra, hogy az ifjúságot megtartsa vallásosságában, vágy ha már onnan eltávolodott, mindenek Alkotójához visszavezesse. A munka két kötetből áll. Mindegyik két-két fejezetre oszlik. (I.: 1. Nagy az Isten. 2. Hit és tudomány. II.: 1. Őrizd hitedet. 2. Isten és a lelkem.)

Tényekben (a világegyetem csodálatos alkotásában, pontos működésében stb.) mutatja be a szerző egy felsőbb hatalom megnyilatkozásait. „A mérték, a rend, törvényszerűség, céltudatosság...“ az a nyelv, amelyn az Isten „az egész világra lángoló betűkkel“ beleírta a nevét. „Sztrájk, engedetlenség nincs a természetben! Itt minden szót fogad... Csak az ember tud ellentmondani. Igaz, hogy saját kárára teszi.“ Sok állat életében bámulatos berendezést látunk. Maguk az állatok erről semmit sem tudnak, csak az a Valaki tud róla, aki beléjük oltotta. Ezek fejtegetése során a szerző — helyenkint széleskörű és mélyreható természettudományi ismerettel — példát mutat arra, hogyan kell a természet titkaiba behatolni, hogy az ifjúságot elvezethessük a természet Alkotójához. Amit a szerző a darwinizmusról, a kereszténység alapvető kulturális tevékenységéről mond, valamint arról, hogy mennyi mindent hiszünk, az mind olyan világos, meggyőző, érdekes, hogy az olvasó önkénytelenül is helyesel. Kívánatos volna, hogy ez a könyv mindazoknak kezébe kerüljön, akik csak azt hiszik, amit látnak, akik a tudományt tartják legfőbb kultúrértéknek, anélkül, hogy különbséget tennének építő és romboló tudomány között. (*Rombolni vagy építeni?* 159. lap.) Tudósok, művészek és államférfiak nagy számával igazolja a szerző azt a tételét, hogy a hit és tudomány nem ellentmondó. Egyéb tanulmányaink során sokszor érezzük, hogy bizonyos részletkutatások elterelik figyelmünket az egységes filozófiai gondolatról. Ezzel szemben a szerző bemutatja azt, hogy melyek azok a részletismeretek, amelyek egységre törekvő lelki életünknek, világnézetünknek kedveznek.

Kellemes visszhangot kelt a szerzőnek az a fejtegetése, amelyben ki mutatja, hogy csak a vallásos ember lehet igazán jó hazafi. Egy kevésbé hangoztatott, de mélyeséges igazságra mutat rá a szerző, amikor azt állapítja meg, hogy a hit elvesztése tragédiájának oka sokszor nem az ész, hanem érzelmi világunk. Ugyanis kellemetlennek tartjuk a hit szerint való életet. (Ebből az érzelmi világ fokozottabb gondozásának szükségessége következik.)

Vonzóan fejtegeti a gyermek, ifjú és férfi vallásosságát. Oly mesterien festi a lelki gyakorlatok nyomában járó lelki enyhülést, hogy az ifjúnak vágyódnia kell ilyen lelki tisztulás után.

Az ifjú lelki világát megragadja a szerzőnek, akit eddigi munkássága alapján is az ifjúság barátjának kell neveznünk, ama tárgyalási módja, amellyel szavait egyenesen az ifjúhoz intézi. Aki ismeri az ifjúság lelki küzdelmeit, az e könyv elolvasásakor érzi, hogy szerzője annyira a valóságnak megfelelően írja le az ifjában jelentkező kételkedést és annyira meggyőző módon támogatja a hit és hitetlenség viaskodásában az előbbit, hogy kétségtelenül kevesebb ifjú bukne el, ha életük válságos pillanataiban ez a könyv a kezükbe kerülne. Lelki irányítást adó ifjúsági irodalmunknak egyik legfőbb értékét kell e munkában látnunk.

Frank Antal.

Pädagogik, Ethische Grundlegung und System von Dr. Max Wentscher, ord.
Professor der Philosophie und Pädagogik an der Universität Bonn. Berlin und Leipzig, 1926. Verlag Walter de Gruyter & Comp. 386 l.

A bonni filozófus e pedagógiai munkája egészben véve körülbelül annak felelne meg, amit azelőtt általános pedagógiának neveztek. Mint a legújabbban megjelent e nemű német könyvek közül mások is, ez is problémakörére és szerkezetére nézve nagyon elüt régibb elődjeitől. Kiténik ez már a tartalom rövid áttekintéséből is. A munka egy kis bevezetésen kívül (1—6. l.), mely általánosságban szól a pedagógiának mint tudománynak feladatairól, két részből áll. Az első, a tudományos alapvetés (7—142. l.), két fejezetre oszlik: I. A nevelés és művelés (Bildung) legfelső céljának felkeresése. II. Az akarat tény. (Willenshandlung) és a szabadság gondolat. A második résznek (145—375. l.), a pedagógia rendszerének, szintén két fejezete van: I. A nevelés és művelés főstádiumai. II. Az emberi tevékenység három főterülete. (Az egész munka letelején előszó és részletes tartalomjegyzék, végén pedig betűrendes regiszter található.)

Nézzük most a munkában foglalt gondolatokat kissé közelebről. A nevelés főcélját — Wentscher szerint — egész erkölcsi életünk célja fogja megadni. Erkölcsi életünk célja vagy erkölcsi feladatunk pedig abban van, hogy minden egyes akarat tényünket, vagyis pillanatnyi akarásunkat (Augenblickswollen) alá tudjuk rendelni legbelsőbb éntünkbeli fakadó ideális törekvéstünknek, vagyis alapakarásunknak. (Grundwollen). Azaz: erkölcsi feladatunk, hogy minél tökéletesebb szabadságra tegyünk szert, vagyis személyiségünk olyanná fejlődjék, hogy minden tényleges akarásunk minél jobban megegyezzen amaz ideális alapakarásunkkal és ment legyen minden, ezen ideális alapakarásunkon kívül levő, szabadságunkat lenyűgöző tényezőtől. A szabadság e gondolatja lesz vezetőelve egész erkölcsiségünknek és az ú. n. tökéletesség parancsának teljesítése is csak akkor értékes erkölcsiség, ha legsajátabb szabad akarásunk szentesíti. Ennek a belső szabadságnak megteremtése, a nevelendő személyiségben lesz Wentscher szerint a nevelésnek is főcélja. A szabadság esz-